

Verdere daling rendement

Slechtere arbeidsbenutting en stijging brandstofkosten drukken resultaten van cumelabedrijven

Opnieuw een teleurstellend jaar voor de cumelasector. Dit blijkt na verwerking van de resultaten van 130 bedrijven over het jaar 2012. De gemiddelde omzet per bedrijf bleef gelijk, maar door stijgende kosten voor arbeid en diesel-brandstof werd het resultaat verder negatief. Een zorgelijke ontwikkeling.

Het terugvallen van het werkaanbod door de economische crisis komt nu ook in de cijfers naar voren. In 2012 is de omzet van cumelabedrijven met 1,1 procent licht gedaald. Deze daling is bijna volledig ten laste gegaan van het werk door derden, zo blijkt uit de ontwikkeling van de bruto marge. Deze is op de meeste bedrijven ongeveer gelijk gebleven of zelfs licht gestegen. Ook de lagere inkoop van hulpstoffen is een indicatie dat er minder werk is.

De daling van het resultaat is vooral een gevolg van de stijgende kosten die niet voldoende konden worden doorberekend. Gemiddeld zijn de kosten met 1,1 procent gestegen. Als gevolg van deze ontwikkelingen is het rendement van de eerste 130 bedrijven die hun jaarrekening instuurden in 2012 gedaald van min 2,4 procent naar min 3,2 procent.

Arbeid en brandstof

Voor we de resultaten per bedrijfstype bekijken eerst nog een aantal zaken die opvallen bij de algemene ontwikkelingen in de sector. Met name arbeid en brandstof zorgen voor een stijging van de kosten. De brandstofkosten zijn procentueel gezien (6,2 procent) flink gestegen. Voor de arbeidskosten (1,7 procent) ligt de stijging een stuk lager. Hier geldt echter dat de arbeidskosten met 43,5 procent van de bruto marge een groot aandeel hebben in de totale kosten. Deze post telt dus sterk door.

De afschrijvingen en algemene kosten daalden enigszins. Alle andere kosten voor huisvesting, onderhoud en reparatie, verzekeringen, inhuur machines en rente bleven vrijwel gelijk. Het aantal arbeidskrachten is in 2012 onveranderd. Het betekent dat er in 2012 nog geen uitvloeit van arbeidskrachten

	Grondverzet 2012		2011		Gemengd 2012	
		Perc tov Brutomarge		Perc tov Brutomarge		Perc tov Brutomarge
Omzet	2.609.854	151,3%	2.637.176	153,0%	2.193.700	135,0%
Inkoop	457.231	26,5%	451.888	26,2%	366.963	22,6%
Werk door derden	427.155	24,8%	462.025	26,8%	201.637	12,4%
Brutomarge	1.725.468	100,0%	1.723.263	100,0%	1.625.100	100,0%
Arbeidskosten	849.157	49,2%	830.493	48,2%	686.259	42,2%
Huisvestingskosten	57.142	3,3%	52.567	3,1%	52.992	3,3%
Machinekosten						
Afschrijving	227.903	13,2%	239.813	13,9%	265.970	16,4%
Reparatie & onderhoud	145.199	8,4%	145.461	8,4%	167.946	10,3%
Brandstof	222.392	12,9%	209.690	12,2%	266.285	16,4%
Verzekering	44.165	2,6%	44.095	2,6%	38.399	2,4%
Huur machines	34.485	2,0%	30.693	1,8%	31.986	2,0%
Overig	9.844	0,6%	12.952	0,8%	3.778	0,2%
Totaal	683.988	39,6%	682.705	39,6%	774.365	47,7%
Algemene kosten	73.959	4,3%	84.329	4,9%	60.175	3,7%
Rentekosten	95.716	5,5%	96.150	5,6%	107.614	6,6%
Totale kosten	1.759.962	102,0%	1.746.244	101,3%	1.681.406	103,5%
Bedrijfseconomische winst	-34.494	-2,0%	-22.981	-1,3%	-56.306	-3,5%
Aantal FTE	18,6		18,6		16,2	

lijkt te hebben plaatsgevonden. Het gelijk blijven van de bruto marge geeft ook aan dat bedrijven de eigen mensen aan het werk houden door minder uit te besteden. De kans is groot dat vooral zzp'ers, die nauwelijks in deze cijfers voorkomen, de pijn opvangen. Opvallend is dat in feite in alle typen bedrijven ditzelfde beeld voorkomt.

Toch zijn er per type nog wel enkele verschillende ontwikkelingen te zien. Dankzij het grote aantal bedrijven dat hun resultaat heeft ingestuurd, kunnen we deze nu ook verder analyseren.

Grondverzet

In het grondverzet daalde de omzet licht, het gevolg van een teruglopend werkaanbod in onder meer de woning- en wegenbouw en cultuurtechnische werken. De bezuinigingen van overheden worden langzamerhand zichtbaar. De daling van 1,0 procent wordt ook hier opgevangen door met name minder werk door derden. De bruto marge blijft met een plus van 0,1 procent vrijwel gelijk. De totale kosten stijgen met 0,8 procent, waardoor het rendement daalt van min 1,3 naar min 2,0 procent. Dit is nog wel beter dan het gemiddelde rendement in de sector. Wat betreft de kostenontwikkelingen zien we bij de grondverzetbedrijven min of meer eenzelfde beeld als in de gehele sector. Wel zien we dat bij de grondverzetbedrijven de arbeidskosten per bruto marge meer stijgen dan gemiddeld in de sector. De oorzaak ligt hier zowel aan de omzet- als aan de kostenkant. Het geeft aan dat de benutting van arbeid is verslechterd. Verder zien we dat de afschrijv-

gen per bruto marge iets harder zijn gedaald dan gemiddeld in de sector. Er is minder geïnvesteerd, wat effect heeft op de hoogte van de afschrijvingen. De afname van investeringen in machines bij de grondverzetbedrijven is fors. Bedroegen de netto investeringen in 2011 nog bijna € 13.000,- per fte, in 2012 is dit gedaald naar ruim € 7000,- per fte. Hiermee blijven de machinekosten per bruto marge gelijk aan 2011.

De daling van de winst in het grondverzet is ook terug te zien in de mutatie van het eigen vermogen. In 2011 is dit met ruim € 75.000,- nog behoorlijk gestegen, maar in 2012 is het eigen vermogen gelijk gebleven. Ook de solvabiliteit is met 33 procent onveranderd.

Gemengde bedrijven

Met een daling van 2,8 procent daalt de omzet van gemengde bedrijven duidelijk harder dan gemiddeld in de cumelasector. Ook hier hebben de bedrijven last van het werkaanbod, dat met name buiten de landbouw is teruggelopen. Hier speelt mogelijk een rol dat deze bedrijven veelal

Zelf meer weten?

Wilt u weten hoe uw kengetallen zijn? Doe dan mee aan de kengetallenvergelijking CUMELA-Kompas Analyse. Bel hiervoor met uw bedrijvenadviseur of met de infolijn: (033) 247 49 99. U kunt ook een e-mail sturen aan kengetallen@cumela.nl.

	2011		Agrarisch 2012		2011		Cumelasector 2012		2011	
		Perc tov Bruto marge		Perc tov Brutomarge		Perc tov Brutomarge		Perc tov Brutomarge		Perc tov Brutomarge
	2.256.748	138,6%	1.410.904	127,4%	1.387.634	127,0%	2.035.477	138,5%	2.057.190	140,5%
	397.646	24,4%	240.553	21,7%	226.447	20,7%	348.163	23,7%	352.280	24,1%
	231.151	14,2%	62.487	5,6%	68.293	6,2%	217.865	14,8%	240.466	16,4%
	1.627.951	100,0%	1.107.865	100,0%	1.092.894	100,0%	1.469.449	100,0%	1.464.445	100,0%
	679.629	41,7%	421.829	38,1%	418.542	38,3%	639.344	43,5%	630.387	43,0%
	52.338	3,2%	32.465	2,9%	34.862	3,2%	46.864	3,2%	46.153	3,2%
	269.014	16,5%	219.228	19,8%	219.148	20,1%	238.108	16,2%	242.629	16,6%
	171.389	10,5%	129.640	11,7%	128.446	11,8%	147.585	10,0%	148.439	10,1%
	250.632	15,4%	183.405	16,6%	172.654	15,8%	223.790	15,2%	210.754	14,4%
	36.652	2,3%	25.960	2,3%	26.537	2,4%	35.637	2,4%	35.212	2,4%
	29.258	1,8%	17.546	1,6%	20.363	1,9%	27.552	1,9%	26.496	1,8%
	3.320	0,2%	2.611	0,2%	2.739	0,3%	5.136	0,3%	5.931	0,4%
	760.265	46,7%	578.391	52,2%	569.887	52,1%	677.809	46,1%	669.462	45,7%
	61.780	3,8%	40.319	3,6%	40.988	3,8%	57.106	3,9%	60.942	4,2%
	102.030	6,3%	81.858	7,4%	79.732	7,3%	94.918	6,5%	92.333	6,3%
	1.656.042	101,7%	1.154.862	104,2%	1.144.010	104,7%	1.516.041	103,2%	1.499.277	102,4%
	-28.091	-1,7%	-46.997	-4,2%	-51.116	-4,7%	-46.592	-3,2%	-34.832	-2,4%
	16,2		9,3		9,3		14,4		14,4	

optreden als onderaannemer. Bij minder werkaanbod zien we dat vooral deze bedrijven minder worden ingehuurd.

Ook hier zien we dat de daling voor een groot gedeelte wordt opgevangen door minder werk door derden en inkoop van hulpstoffen. Er kan echter niet worden voorkomen dat de bruto marge van gemengde bedrijven met 0,2 procent licht is gedaald. Dit in tegenstelling tot het gemiddelde in de sector. De inzet van arbeid en machines is in 2012 minder productief geweest.

Hier komt bij dat de kosten van gemengde bedrijven met 1,5 procent harder zijn gestegen. De oorzaak ligt met name in de machiniekosten, die per bruto marge met één procentpunt harder zijn gestegen dan gemiddeld in de sector. Dit wijst op een minder goede benutting van het machinepark. Hierbij speelt tevens een rol dat de investeringen met € 1500,- per fte nog een fractie zijn gestegen. De afschrijvingen dalen hier amper. De effecten van de crisis zijn hier in mindere mate opgevangen door een terughoudend investeringsbeleid. Ook de arbeidskosten per bruto marge zijn hier 0,5 procentpunt gestegen, wat duidt op een minder effectieve inzet van arbeid. Doordat de omzet hier het meest is gedaald en de kosten het meest zijn gestegen, daalt het rendement vrij fors, van min 1,7 naar min 3,5 procent.

Ook bij de gemengde bedrijven is de mutatie van het eigen vermogen op nul uitgekomen, terwijl dit in 2011 nog bijna € 30.000,- bedroeg. Het lijkt erop dat hier het verslechterde resultaat heeft geleid tot minder onttrekkingen uit het bedrijf. De solvabiliteit is hier een fractie teruggelopen, van 26 naar 25 procent.

Agrarisch loonwerk

Bij de agrarische loonbedrijven zien we juist een stijging van de omzet. Hier wordt het beeld bevestigd dat de landbouw minder gevoelig is voor de effecten van de economische crisis. Voor de landbouw gold 2012 als een vrij groeizaam jaar. In tegenstelling tot de andere bedrijven in de sector stijgt hier de omzet met 1,7 procent. Ook de inkoop van hulpstoffen stijgt en de inhuur van derden daalt. Dit resulteert in een stijging van de bruto marge van 0,6 procent. Weliswaar stijgen ook de kosten van agrarische loonbedrijven (0,9 procent), maar uiteindelijk verbeterde het rendement wel iets

en ging dit van min 4,7 naar min 4,2 procent. Ondanks die verbetering was dit dus ook in 2012 nog duidelijk negatief.

Bij de agrarische loonbedrijven zien we het beeld dat door de gestegen omzet bijna alle kosten per bruto marge dalen. Alleen voor de brandstofkosten geldt dat deze met 0,8 procentpunt stijgen. In tegenstelling tot de andere cumelabedrijven dalen de arbeidskosten per bruto marge een fractie. Een teken dat door de hogere omzet de arbeidsproductiviteit is verbeterd. De investeringen namen bij de agrarische loonbedrijven toe met bijna € 4000,- per fte.

Het licht verbeterde resultaat bij de agrarische loonbedrijven zien we niet terug in de ontwikkeling van het eigen vermogen. Met ruim € 4700,- is de mutatie van het eigen vermogen in 2012 gelijk aan die van 2011. De solvabiliteit is met 23 procent gelijk gebleven. De solvabiliteit van agrarische loonbedrijven is daarmee nog steeds minder goed dan die van grondverzetbedrijven en gemengde bedrijven.

Kritisch kijken

Vanaf 2009 merkt ook de cumelasector van de gevolgen van de economische crisis. Ook in 2012 zien we dit beeld duidelijk terug. Zowel de grondverzetbedrijven en vooral de gemengde bedrijven hebben te maken met een teruglopende omzet. De productiviteit van eigen mensen en materiaal wordt redelijk op peil gehouden door minder bedrijven in te huren. Opnieuw veroorzaken de gestegen brandstofkosten echter een verslechtering van het rendement. Hier komt bij dat ook de arbeidsproductiviteit in het grondverzet en voor de gemengde bedrijven onder druk komt te staan. In 2013 zal door de sector kritisch gekeken moeten worden of de arbeidsbenutting op peil blijft. Bij een eventueel verder verslechterend werkaanbod zal dit om ingrijpen door de ondernemer vragen.

In 2012 zien we duidelijk het beeld dat de agrarische loonbedrijven minder gevoelig zijn voor de effecten van de economische crisis. In een groeizaam jaar is de arbeidsbenutting hier minder een punt van aandacht. Wel ligt hier het gevaar op de loer van de al maar stijgende brandstofkosten.

Tekst: Dieuwier Heins, projectleider CUMELA-Kompas Analyse

Bedrijfseconomische winst en rentevergoeding eigen vermogen

Om bedrijven bedrijfseconomisch gezien vergelijkbaar te maken, hanteren wij in CUMELA-Kompas Analyse een arbeidsvergoeding voor de niet-betaalde ondernemer en gezinsleden. Daarnaast wordt een rentevergoeding gerekend over het eigen vermogen.

Wanneer we de rentevergoeding op het eigen vermogen niet re-

kenen, blijkt dat zowel de gemengde bedrijven als de agrarische loonbedrijven ook dan een negatief rendement hebben. Het betekent dat hier de arbeid voor ondernemer en gezinsleden slechts gedeeltelijk wordt vergoed. Alleen voor de grondverzetbedrijven geldt dat een positief resultaat van ruim € 12.0856,- overblijft. Onderstaande tabel geeft dit weer.

Bedrijfseconomische winst in- en exclusief de rentevergoeding op het eigen vermogen.

	Grondverzet	Gemengd	Agrarisch	Cumelasector
Bedrijfseconomische winst	-34.494	-56.306	-46.997	-46.592
Rente eigen vermogen	46.580	36.494	24.635	35.204
Winst plus rente eigen vermogen	12.086	-19.811	-22.362	-11.388

De negatieve bedrijfseconomische winst in de cumelasector betekent dat de inzet van kapitaal en risico niet wordt vergoed.